آتش دقیق گردان ادوات فرشته نجات گردان‌های پیاده شد

گفت‌وگوی «جوان» با سردار حسنعلی سواریان فرمانده گردان ادوات لشکر ۷ ولیعصر(عج) در کربلای ۴

صغری خیل‌فرهنگ

سردار حسنعلی سواریان متولد جزیره مینو در استان خوزستان است. ایشان با وقوع حوادث انقلاب و سپس جنگ تحمیلی حضور فعال و چشمگیری در صحنه‌های مختلف داشت. چنانکه در کنار شهید محمد جهان‌آرا در سازماندهی سپاه خرمشهر فعالیت می‌کرد. سواریان که اکنون از جانبازان دفاع مقدس نیز به شمار می‌رود، به عنوان فرمانده گردان ادوات لشکر ۷ولیعصر (عج) در عملیات کربلای ۴ حضور داشت. در سالروز آغاز این عملیات در سوم دی ماه ۱۳۶۵ گفت‌وگوی ما با سردار جانباز حاج حسنعلی سواریان را پیش رو دارید.

لشکر ۷ ولیعصر در عملیات کربلای ۴ چه مأموریتی داشت؟

بعد از انجام عملیات بزرگی چون والفجر ۸، عملیات کربلای ۴ طراحی شد. هدف از اجرای این عملیات تصرف شهر بصره و تحدید جاده صفران – بصره بود. منطقه عملیاتی ابوالخصیب و شلمچه دارای ارزش‌ها و ویژگی‌های مهم سیاسی و نظامی بود که می‌توان آن را از مهم‌ترین مناطق عملیاتی در جبهه جنوب دانست. مرکز این منطقه، نخلستان‌های اطراف اروندرود (حد فاصل جزیره بلجانیه تا بصره است.) لشکر ۷ولیعصر در روند اجرای عملیات کربلای ۴ از جزیره مینو وارد عمل شد. در این عملیات از جزیره مینو به سمت اروندرود حرکت کردیم و الحمدلله توانستیم به بخشی از اهداف از پیش تعیین شده دست پیدا کنیم. طراحی به این شکل بود که گردان‌های لشکر ۷ ولیعصر با تیپ ۱۵ امام حسن(ع) ادغام می‌شدند و تعداد ۱۴ گردان سازمان‌یافته و آماده رزم مهیا شد. قرار بر این شد که نیروها از اروند عبور و با تصرف جاده مواصلاتی بصره به فاو به کل اهداف دست پیدا کنند.

شما در این عملیات فرمانده گردان ادوات لشکر ۷ ولیعصر بودید، وظایف گردان ادوات چه بود؟

ابتدا باید گردان ادوات را برایتان تشریح کنم. هر لشکر چند گردان دارد مثل گردان پشتیبانی، گردان رزمی و گردان غیررزمی. واحد توپخانه و پدافند هوایی که جزو گردان‌های رزم هستند، گردان ادوات هم جزو گردان رزم است و آتش سنگینی در اختیار دارد و با تهیه آتش، امور جنگ، عملیات و در کل کار سایر گردان‌ها را تسهیل می‌کند. به طور مثال وقتی گردان‌های پیاده وارد عملیات می‌شوند و اهداف دشمن در جلوی آنها قرار دارد، گردان ادوات باید با آتش، آن اهداف را منهدم کند تا گردان پیاده به آن اهداف برسد و آن را تسخیر کند. ادوات در اذهان عمومی به وسیله یا تجهیزات انجام کار اطلاق می‌شود. این لفظ در میدان‌های رزم به ادوات جنگی شامل هواپیما و... می‌شود. گردان ادوات به عنوان یک گردان مستقل از کل لشکر پشتیبانی می‌کند. این گردان در کنار گردان‌های پیاده همراه رزمندگان است. ما در عملیات کربلای ۴، به عنوان نیروهای عمل‌کننده گردان ادوات وارد عملیات شدیم و کار پشتیبانی با آتش از رزمندگانی را که می‌خواستند از منطقه مورد نظر عبور کنند، بر عهده داشتیم. همچنین قرار بود تا قبل از اینکه دشمن به نیروهای خودی برسد، آنها را با آتش گمراه و زمین‌گیر کنیم.

گویا گردان ادوات لشکر ۷ در عملیات کربلای ۴ عملکرد موفقی داشت؟

عمده این موفقیت به دلیل آشنایی با منطقه بود. من مدتی مسئول پدافند جزیره مینو بودم و با منطقه آشنایی کامل داشتم. از مواضع دشمن با خبر بودم و از تمرکز نیروهای عراقی و آرایش نیروهای دشمن اطلاع داشتم.

بر اساس همین اطلاعات عملیات کربلای ۴ آتشمان را طرح‌ریزی کردیم و قبضه‌های زیادی را بردیم و در نزدیک‌ترین نقطه به خط مستقر کردیم و توانستیم منطقه‌ای را که مربوط به ما می‌شد از جزیره مینو تحت پوشش کامل آتش سنگین داشته باشیم. در روند اجرای عملیات کربلای ۴ که در تاریخ ۳ دی ماه سال ۱۳۶۵ در ساعت ۲۲شب به اجرا درآمد، با عبور اولین گروه از رزمندگان گردان ادوات آتش خودش را سمت دشمن روانه کرد. ما نسبت به محورهای دیگر با شدت بیشتری وارد عمل شدیم و توانستیم نفس بعثی‌ها را در آن محور ببریم. به طوری که نتوانستند کاری از پیش ببرند و غواص‌ها توانستند به ساحل برسند. بعد از عبور موج اول از ساحل و تسخیر آنجا، آتش را کمی جلوتر بردیم و به همین شکل موجی از آتش را به سمتشان ریختیم. رزمندگان پیشروی کردند و توانستند تا ساعت ۱۲شب به اهداف مورد نظرشان دست پیدا کنند.

اما در کل عملیات کربلای ۴ عملیات موفقی نبود؟

برای موفقیت در یک عملیات باید همه نیروها به اهدافشان دست پیدا کنند. متأسفانه در جریان کربلای ۴ عبور رزمندگان از جناح چپ و راست حاصل نشد و نیروها نتوانستند خودشان را به جناحین برسانند چون جناح چپ و راست در اختیار نیروهای عراقی‌ها بود، هر لحظه می‌توانستند گازانبری حرکت کنند و نیروهای ما را قیچی کنند، بنابراین لشکر ۷ ولیعصر بعد از اینکه اطمینان حاصل کرد سایر لشکرها نمی‌توانند از جناحین وارد شوند، مجبور شد عقب‌نشینی کند.

ما برای اینکه رزمنده‌ها بتوانند به راحتی عقب‌نشینی کنند، موجی از آتش در جناحین ریختیم تا بچه‌های لشکر به عقب برگردند. تحت آتش‌باران‌های طرح‌ریزی شده، بچه‌ها توانستند به ساحل برگردند اما با روشن شدن هوا این کار سخت‌تر و با مشکلاتی همراه شد. عراقی‌ها نیروها را مورد هجوم قرار دادند و در این مرحله بیشترین شهید و مجروح را دادیم اما بحمدالله ما کمترین تلفات را داشتیم و از ۱۴ گردان لشکر ۷ ولیعصر که وارد عمل شده بود، تقریباً همه‌شان به عقب بازگشتند.

> برای موفقیت در یک عملیات باید همه نیروها به اهدافشان دست پیدا کنند. متأسفانه در جریان کربلای ۴ عبور رزمندگان از جناح چپ و راست حاصل نشد و نیروها نتوانستند خودشان را به جناحین برسانند چون جناح چپ و راست در اختیار نیروهای عراقی‌ها بود، هر لحظه می‌توانستند گازانبری حرکت کنند و نیروهای ما را قیچی کنند

از دید شما عدم موفقیت کربلای ۴ چه دلایلی داشت؟

شاید اگر به همان میزانی که لشکر ۷ ولیعصر وارد عمل شد و توانست از اروند عبور کند، لشکرهای دیگر هم می‌توانستند عبور کنند عملیات کربلای ۴ با موفقیت روبه‌رو می‌شد. اگر ما می‌توانستیم هر دو جاده را تصرف کنیم سپاه سوم عراق در محاصره می‌افتاد و راهی جز تسلیم نداشت اما متأسفانه بچه‌ها نتوانستند عبور کنند و این عملیات به اهداف از پیش تعیین‌شده‌اش نرسید. دشمن نمی‌توانست باور کند که لشکر ۷ بتواند از اروند عبور کند. آشنایی ما با منطقه و ریختن آتش سنگین ادوات و توپخانه به کمک بچه‌ها آمد اما باید گفت دشمن از عملیات کربلای ۴ مطلع بود. ارتش عراق نسبت به بصره بسیار حساس بود. شهر دوم عراق محسوب می‌شد و از این رو بالاترین نوع پدافندی و موانع بازدارنده مثل مین، سیم خاردار و... برای امنیت و محافظت از آن به کار رفته بود. عراقی‌ها به این منطقه حساس بودند. با استفاده از انواع دستگاه‌های اطلاعاتی مثل رادار رازیت از آن محافظت می‌کردند و همه تحرکات منطقه را مورد بررسی شدید امنیتی قرار می‌دادند. آنها کوچک‌ترین حرکت ما را زیر نظر داشتند. گردان ما از جزیره مینو وارد عمل شد و بسیار به اروند نزدیک بودیم. همین نزدیکی هم باعث کنترل زیاد دشمن می‌شد. ما در عملیات والفجر ۸ عراقی‌ها را فریب دادیم و آنها را نسبت به شلمچه حساس کردیم، به گونه‌ای که تصور می‌کردند می‌خواهیم در شلمچه عملیات کنیم. در حالی که در اصل فاو محل درگیری و عملیات والفجر ۸ بود. در کربلای ۴ به محض رسیدن غواص‌ها و درگیری بین آنها و نیروهای دشمن بسیاری از غواص‌ها اسیر شدند و بسیاری دیگر به شهادت رسیدند. با دستگیری غواص‌ها ارتباطشان را با این سمت قطع کردند.

گفت‌وگوهای ما در خصوص رویدادهایی چون کربلای ۴ به جهت یادکرد حماسه‌آفرینی رزمندگان صورت می‌گیرد. اگر می‌شود بر عملکرد گردان ادوات در کربلای ۴ مروری دوباره کنیم.

به نظر من گردان ادوات لشکر ۷ ولیعصر(عج) در این عملیات بهترین عملکرد را داشت. ۱۲ قبضه ۱۰۷، ۱۲ قبضه خمپاره ۱۲۰ و ۱۲ قبضه ۸۱ در اختیار داشتیم که حجم وسیعی از آتش را روی دشمن وارد کردیم. یعنی دقیقه‌ای ۱۰ گلوله بر سر دشمن می‌ریختیم. ما توانستیم نیروهای مستقر در این عملیات را ظرف کمتر از ۱۲ روز آماده کنیم. گردان ادوات در این عملیات توانست از سنگرهایی که در زمان پدافند جزیره مینو ساخته بود، استفاده کند. ما با توجه به حضور و شناسایی دقیق منطقه الحمدلله توانستیم به خوبی وارد عمل شویم.

گردان ما به لحاظ مسئولیتی که بر عهده داشت یک یا دو ماه قبل از انجام عملیات وارد منطقه شد و مخفیانه به فعالیت پرداخت. رزمندگان در خفا و با کمترین امکانات وارد عمل شدند و به جاسازی ادوات و تجهیزات زیر باتلاق‌ها پرداختند. من در این عملیات یک سرباز رشید و دلاور را از دست دادم. این سرباز شهید که در حال حاضر نامی از او در ذهن ندارم اهل چهارمحال و بختیاری بود؛ رزمنده دلاوری که با رشادت خود به گردان ما بسیار کمک کرد و زحمات زیادی را هم متقبل شد و در آخر اجر زحماتش را با شهادت گرفت.

نمای نزدیک

به طور کلی چند عامل در عدم موفقیت عملیات کربلای ۴ نقش داشت:

۱- دشمن بر حسب سوابق و تجارب خود که نیروهای ایران در فصل زمستان معمولاً هر سال عملیاتی را در جنوب دارند، کاملاً آماده بود و توان تدافعی و آماده‌باش خود را به حد مطلوب رسانده بود.

۲- به رغم انجام کار حفاظتی بسیار پیرامون عادی عمل کردن نقل و انتقال از سوی یگان‌هایی که باید برای حضور در محور عملیاتی از طریق دو جاده اهواز- خرمشهر و اهواز- آبادان خودشان را به منطقه آبادان و خرمشهر می‌رساندند، متأسفانه به خاطر رعایت نکردن سهوی موضوع توسط بعضی از یگان‌ها و افزایش تردد در محورهایی که اشاره شد، ستون پنجم دشمن در اهواز مراتب را به اطلاع دشمن رسانده و موضوع را گزارش کرده بودند.

۳- هواپیمای آواکس امریکا نیز که به طور مداوم بر فراز مناطق عملیاتی خصوصاً منطقه جنوب در حال گشت و تهیه عکس هوایی از اوضاع خطوط نبرد ایران بود، آخرین عکس‌های هوایی و اطلاعات جابه‌جایی گسترده نیروهای ایرانی به سمت مناطق آبادان و خرمشهر را به نیروهای عراقی منتقل می‌کرد.

۴- تجهیز و گسترش رادارهای رازیت مخصوص دشمن در مناطق اشاره شده که قادر به تشخیص انواع وسایل نقلیه نیز بود توانسته بود از دیاد و تردد وسایل نقلیه در مناطق اشاره شده توسط نیروهای ایرانی را ثبت کند و لذا با جمع‌بندی و تجزیه و تحلیل نیروهای زبده نظامی احتمال انجام عملیات در محدوده آبادان تا منطقه عمومی شلمچه را داده بودند.

۵- دکل‌های متعدد دیده‌بانی و پست‌های شنود بیسیم دشمن نیز تمامی ترددها در محورها و حتی عقبه‌های نزدیک خط نبرد و ارتباطات را شدیداً رصد کرده بودند.

به همین خاطر دشمن با جمع‌بندی کلی مواردی که اشاره شد، خصوصاً اطلاعات دقیق هواپیمای آواکس امریکایی به این نتیجه رسیده بود که انجام عملیات در این منطقه قطعی است و لذا به نیروهای خود در خطوط نبرد و تمامی یگان‌های پشتیبانی رزمی آماده باش صددرصد داده بود و با شروع عملیات به مقابله با نیروهای ایرانی پرداختند و موفق شدند در کمتر از ۲۴ ساعت (به غیر از محور لشکر ۷ ولی‌عصر(عج) که توانستند خط دشمن را به تصرف خود درآورند و بیش از ۳۶ ساعت در خاک دشمن استقامت کنند) عملیات را با شکست مواجه سازند.

نگاه

بصره در تیررس نیروهای ایرانی

علیرضا محمدی

هر چند عراق کنونی بعد از فروپاشی عثمانی تشکیل شد، اما برای هر حاکمی که در بین‌النهرین حکم می‌راند، شهر بصره از دیرباز حائز اهمیت بود. بندری که به شکل سنتی با بندر خرمشهر ایران رقابت می‌کرد، در دوران کریم‌خان‌زند قربانی همین رقابت شد و توسط صادق‌خان، برادر خان زند برای مدت ۲۰ سال اشغال شد. در سالروز عملیات کربلای ۴ نگاهی به اهمیت استراتژیک شهر بصره و چرایی اصرار رزمندگان کشورمان برای تصرف این شهر می‌اندازیم.

در سرزمین بین‌النهرین اهمیت بندر بصره امری غیرقابل تشکیک است. دومین شهر بزرگ عراق بعد از بغداد که سابقه تاریخی بیشتری نسبت به پایتخت این کشور دارد و قرن‌هاست که خود را به عنوان یکی از شهرهای بزرگ عراق مطرح می‌سازد. در استان بصره، شهر فاو و در توابع آن شهر ام‌القصر قرار دارد. دو بندری که می‌توانند عراق را به اروند و نهایتاً خلیج فارس مرتبط سازند. لذا اشغال بصره، دسترسی عراق به آب‌های آزاد را قطع می‌کند. از همینجاست که در طول تاریخ، هر نیرویی که قصد عراق می‌کرد، بصره را هدفی عمده پیش روی خودش می‌دید.

در کنار تمامی مواردی که اهمیت استراتژیکی بصره را گوشزد می‌کند، با شروع جنگ تحمیلی عراق علیه ایران، عیار بصره بالاتر نیز رفت! این شهر بندری تنها ۱۸ کیلومتر با مرز شلمچه فاصله دارد و تصرفش توسط نیروهای ایرانی می‌توانست ضربه جبران‌ناپذیری بر پیکره حزب بعث عراق وارد سازد.

خرداد ۶۱ با رسیدن رزمندگان به مرز شلمچه، معادلات بر هم خورد. حکومت بعث عراق به هیچ وجه نمی‌خواست دومین شهر بزرگ خود را در اشغال ایرانی‌ها ببیند. ایران از همان عملیات فتح خرمشهر، اشتیاق خود را برای تصرف بصره نشان داده بود. در جریان عملیات الی‌بیت‌المقدس واحدهایی از نیروهای کشورمان به جای آنکه به سمت خرمشهر بروند، به شلمچه رفتند و شانس خود را برای عبور از مرز و رفتن به سمت بصره آزمودند چون موفق نشدند به سمت خرمشهر برگشتند و این شهر را به محاصره خود درآوردند.

بصره برای ایرانی‌ها کلید رسیدن به صلحی شرافتمندانه بود. آنها شروطی داشتند که عراق و مجامع بین‌المللی حاضر به پذیرفتن‌شان نبودند. لذا اشغال بصره می‌توانست روح سرسخت صدام را درهم شکند و او را حاضر به پذیرفتن شروط ایرانی‌ها بکند.

دست یافتن به بصره که شهری مرزی است برای قوای فاتح ایرانی امری دست یافتنی به نظر می‌رسید. آنها غیر از بصره، اهداف عمده دیگری مثل شهر العماره و بغداد را هم در پیش داشتند. بغداد با ۱۵۰ کیلومتر فاصله از نزدیک‌ترین خط مرزی ایران، هدفی بعید به نظر می‌رسید و خیز برای اشغال العماره نیز خطر جنگیدن در منطقه رملی فکه و منطقه باتلاقی هور را در پی داشت. از طرفی، اهمیت العماره به این دلیل بود که جاده بغداد به بصره از آن عبور می‌کرد، بنابراین بصره گزینه اول ایرانی‌ها در عملیات برون‌مرزی بود. یک ماه و چند روز بعد از آزادی خرمشهر، عملیات رمضان طرح‌ریزی و اجرا شد. اولین قدم ایرانی‌ها برای رسیدن به بصره با عدم‌الفتح رو به رو شد. همانطور که نیم نگاه آنها به اشغال بصره در جریان فتح خرمشهر نیز ناکام مانده بود. بعد از عملیات رمضان و آزمودن دژهای اسطوره‌ای دشمن در شرق بصره، میدان جنگ تغییر کرد و هدف به سمت اشغال العماره و قطع جاده معروف بغداد به بصره تغییر یافت. عملیات والفجر مقدماتی، والفجریک، خیبر و بدر با چنین هدفی انجام گرفتند که هیچ کدام به اهداف غایی خود نرسیدند. اینجا بود که دوباره بصره مورد توجه قرار گرفت.

بعد از اشغال فاو در عملیات والفجر ۸، امیدها برای فتح بصره زنده شد. فاو در جنوب بصره تا کارخانه نمک اشغال شده بود و انجام عملیاتی دیگر در شرق بصره به جهت اشغال این شهر و کامل کردن متصرفات والفجر ۸ امری بعید به نظر نمی‌رسید.

کربلای ۴ در سوم دی ماه ۱۳۶۵ بر همین اساس انجام گرفت. آن را عملیات سرنوشت نامیده بودند چراکه بعد از عدم‌الفتح‌های رمضان و والفجر مقدماتی و یک و خیبر و بدر، می‌توانست با اشغال بصره، جنگ را به سرانجام نیکی برساند اما کربلای ۴ که به نظر می‌رسد با غرور پیروزی در والفجر ۸ و اتکا به سپاه یکصد هزار نفری سپاه محمد درهم آمیخته بود، سرنوشتی چون عملیات رمضان پیدا کرد. دژهای شرق بصره همچنان دست نیافتنی به نظر می‌رسید تا اینکه آغاز عملیات کربلای ۵ ابهت موانع نونی و مثلثی را درهم ریخت و قوای ایرانی تا نیمه‌های راه بصره پیش رفتند. بصره کاملاً سقوط نکرد، اما در تیررس نیروهای ایرانی بود.

> بصره برای ایرانی‌ها کلید رسیدن به صلحی شرافتمندانه بود. آنها شروطی داشتند که عراق و مجامع بین‌المللی حاضر به پذیرفتن‌شان نبودند. لذا اشغال بصره می‌توانست روح سرسخت صدام را درهم شکند و او را حاضر به پذیرفتن شروط ایرانی‌ها بکند

جدول

طراح: علیرضا سجادی فر ■ شماره ۵۵۴۸

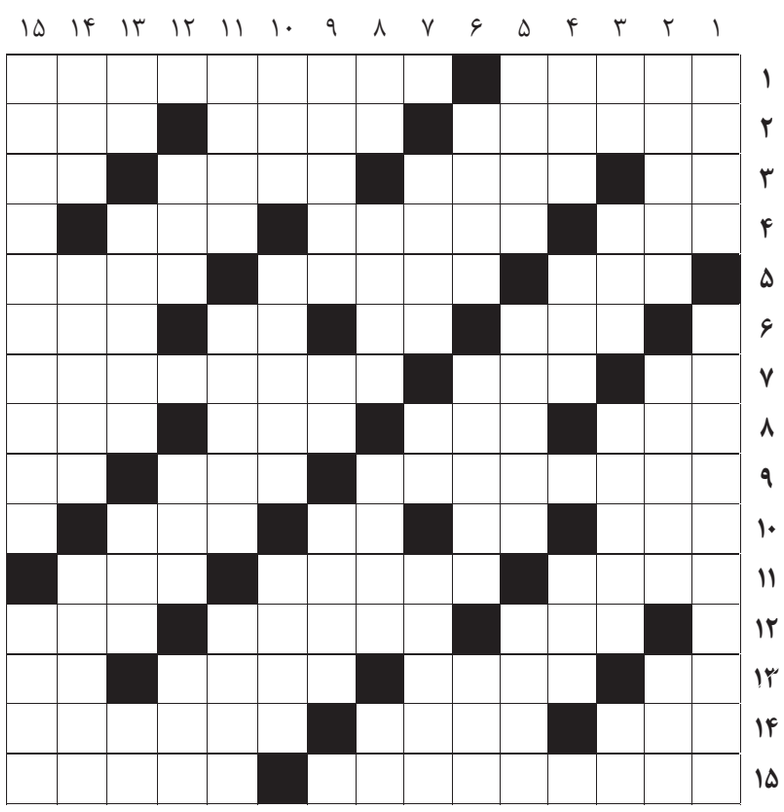

از راست به چپ

■ ۱- گنجدار افسانه‌ای- اختراع بلز پاسکال ■ ۲- لمس کردن- از پرداختنی‌ها در اسلام- چغندر پخته ■ ۳- تپه و پشته- شجر- از نام‌های خدا- ماه سرد ■ ۴- شیشه آزمایشگاه- محل کار سفیر- نبرد ■ ۵- موت- آماده و مهیا- سرمربی تیم ملی اسپانیا در جام جهانی روسیه ■ ۶- جاسوسخانه امریکا- کوچک- از غلات- ننر ■ ۷- شبکه و سایت- یار زن- کنایه از هر چیز دراز و طولانی ■ ۸- دشت مرکزی ایران- غربال- نیرومند- زندان مسعود سعد سلمان ■ ۹- شعری با چند بند که هر کدام قافیه‌ای جداگانه دارد- کفش اسب- جنس به ظاهر قوی ■ ۱۰- سخن تب‌آلود- نفس خسته- هر یک از دو طرف صورت- گوارا ■ ۱۱- درخشان- گنج- هراس ■ ۱۲- ساک مدرسه- خواننده- کمانگیر شاهنامه ■ ۱۳- موضوع و مبحث- گاهی از مو نازک‌تر است- آب ایستاده- حرف دهن کجی ■ ۱۴- بلدرچین- حالا- چاشنی فسنجان ■ ۱۵- نوعی بیماری روانی که موجب ایجاد وهم و خیال در فرد می شود- لوکس

از بالا به پایین

■ ۱- آدمکش- اتمام حجت ■ ۲- دین برتر- باد شدید همراه با باران- فلسفه ارسطو ■ ۳- لخت- الفبای تلگراف- روش انجام کار- صابون خیاطی ■ ۴- فرزند- واحد والیبال- سنگریزه ■ ۵- کال- نوعی گاری چوبی- گستردگی ■ ۶- تخفیف داده شده- فرزند محبوب- ظرف آبکشی ■ ۷- پیشانی- شهر توت تهران- بازی نهایی ■ ۸- حرص و طمع – دیرنشین- علت و سبب- ساز توخالی ■ ۹- نوعی خط خوشنویسی- نااستوار- از مواد لبنی ■ ۱۰- قایق تفریحی- یار لیلی- بلبل ■ ۱۱- بچه چهارپایان – امانت- فلاکت و خواری ■ ۱۲- اثر شاتو بریان- بخش سایش‌پذیر ترمز- تاریکی شب ■ ۱۳- پل چوبی- استانی سرسبز- چین و شکن- رطوبت ■ ۱۴- زندان طویل‌المدت- نام بارت نویسنده فرانسوی کتاب مرگ یک نویسنده- داستان دنباله‌دار ■ ۱۵- پایتخت کشور آرژانتین- دندان‌های اولیه

جدول سودوکو

ارقام ۱ تا ۹ را طوری قرار دهید که در هر ردیف، ستون و مربع‌های کوچک سه در سه فقط یک بار به کار روند.

۳		۹					۴	
				۸	۷			
						۱	۶	
		۲		۱		۸		
	۸				۵			
	۱			۲		۷		
۲			۱					۳
		۶	۵		۲			۱
۴								

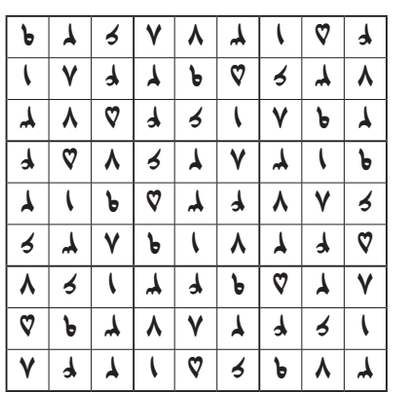

جدول کلمات متقاطع
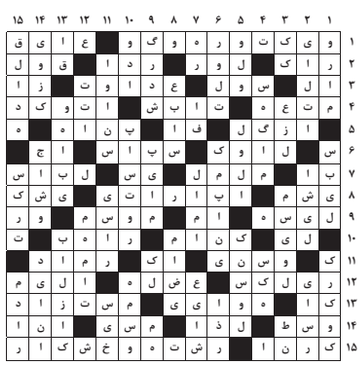
پاسخ جدول شماره ۵۵۴۷